Bijlage 2. Basisbekwaamheden van de pas afgestudeerde leraren in het lager onderwijs als vermeld in artikel 1, tweede lid

1. Transversale basisbekwaamheden

De basisbekwaamheden van de pas afgestudeerde leraren lager onderwijs zijn geordend in drie samenhangende bouwstenen: vakinhoud, didactiek en pedagogiek. Ze worden weergegeven in onderdeel 2, 3 en 4 van deze bijlage. In de onderwijspraktijk staan die domeinen echter niet los van elkaar. De startende leraar lager onderwijs kan de hieronder opgelijste vakinhoudelijke, didactische en pedagogische kennis en vaardigheden dan ook **geïntegreerd toepassen** in authentieke onderwijscontexten over een langere periode.

Een aantal cruciale aspecten van de drie bouwstenen zijn bovendien sterk verweven met elkaar en daardoor moeilijker te klasseren in een van de drie bouwstenen. Daarom worden ze hier opgenomen als een set **transversale basisbekwaamheden**, die evenwel onderliggend altijd terug te leiden zijn tot twee of meer van de bouwstenen. Ze hebben altijd tot doel het curriculum te realiseren en de leer- en ontwikkelprocessen te maximaliseren.

- T1 De leraar handelt vanuit academisch optimisme en hoge verwachtingen voor zichzelf en voor alle leerlingen.

- T2 De leraar kan individueel en samen met collega's reflecteren op het vakinhoudelijk, didactisch en pedagogisch handelen en kan feedback benutten om de onderwijspraktijk te evalueren en doelgericht bij te sturen.

- T3 De leraar werkt als lid van het schoolteam constructief met collega's, andere onderwijsprofessionals, ouders en andere opvoedingspartners samen aan de uitvoering van het schoolbeleid in functie van de realisatie van het curriculum en van het leer- en ontwikkelproces van leerlingen.

- T4 De leraar kan data en wetenschappelijke bronnen raadplegen en analyseren om de inhoud en kwaliteit van de eigen onderwijspraktijk en de professionele ontwikkeling doelgericht bij te sturen.

- T5 De leraar kent het Vlaamse onderwijslandschap, de wettelijke en kwaliteitskaders die daarin gelden, en begrijpt wat ze betekenen voor de klas-, school- en lerarenpraktijk.

2. Vakinhoudelijke basisbekwaamheden

basisbekwaamheden	specificaties
V1 De leraar weet wat een kennisrijk curriculum is, en wat de rol is van een leerplan, methodieken en leermaterialen in het opzetten van een reeks van leeractiviteiten en het creëren van leeromgevingen.	• het belang van kennis voor het leren en de ontwikkeling van vaardigheden • kritisch evalueren van methodieken en leermaterialen ten behoeve van de eigen onderwijspraktijk. • het belang van een gebalanceerd kennisrijk curriculum voor het lager onderwijs voor de brede ontwikkeling van leerlingen • de kenmerken van een kennisrijk curriculum • misconcepties en valkuilen die bestaan rond het begrip 'kennisrijk curriculum' • de definities van en de relatie tussen minimumdoelen, curriculum, leerplan, methodieken en leermaterialen en leeractiviteiten • de eigenschappen van verschillende curriculummodellen, ten minste competentiegerichte curricula en kennisrijke curricula, en de voor- en nadelen ervan
V2 De leraar kent de minimumdoelen, de opbouw ervan, de samenhang tussen de doelen en de doorlopende lijnen van het kleuteronderwijs naar de eerste graad van het secundair onderwijs.	• wat een minimumdoel is, hoe een minimumdoel opgebouwd is en wat het belang ervan is • het koppelen van de minimumdoelen aan de brede ontwikkeling van leerlingen • de vertaling van de minimumdoelen in de leerplannen
V3 De leraar heeft een grondige kennis van de inhouden die beschreven zijn in de minimumdoelen lager onderwijs en situeert ze binnen de doorlopende leerlijn van kleuteronderwijs naar de eerste graad van het secundair onderwijs.	• grondige vakinhoudelijke kennis en vaardigheden in alle vakdisciplines binnen de minimumdoelen • veelvoorkomende misconcepties in het lager onderwijs en strategieën om correcte begripsvorming te ondersteunen • het leggen van expliciete inhoudelijke verbanden tussen kleuterinhouden, inhouden lager onderwijs en de verdere opbouw en inhoudelijke uitwerking ervan in de eerste graad van het secundair onderwijs

V4 De leraar kent het belang, de complexiteit en deelcomponenten van de vaardigheden lezen en schrijven.	• belang van rijke taal en (vak)inhoud voor de lees- en schrijfvaardigheid
	• deelcomponenten:
	  • technisch lezen
	  • begrijpend lezen
	  • functioneel lezen
	  • technisch schrijven (waaronder spelling en grammatica)
	  • schriftelijke taalvaardigheid

V5 De leraar kent het belang van (meertalige) taalontwikkeling, hefbomen voor effectief taalonderwijs en taal- en denkstimulerende interactiestrategieën voor leerlingen.	• rijke, betekenisvolle taalcontexten
	• de drie kwaliteitsdimensies van rijke taalinput:
	  • interactief
	  • linguïstisch
	  • conceptueel

V6 De leraar kent het belang, de complexiteit en de deelcomponenten van wiskunde voor het lager onderwijs.	• het belang van wiskunde in het dagelijkse leven en in de andere vakdisciplines
	• deelcomponenten:
	  • getallenkennis
	  • bewerkingen
	  • meten en metend rekenen
	  • meetkunde
	  • kansrekenen en statistiek
	  • probleemoplossend denken en vraagstukken

3. Didactische basisbekwaamheden

Kennis over effectief onderwijzen en onderwijs evalueren	

D1 De leraar kent drie leertheorieën, inclusief de empirische basis en kritieken daarop, de inzichten voor het leerproces en de vertaalslag naar de klas- en schoolpraktijk.	• ten minste de volgende leertheorieën en de vertaalslag ervan naar de context van lager onderwijs:
	  • behaviorisme
	  • cognitivisme
	  • sociaal constructivisme

D2 De leraar kent de algemene didactische principes, leerstrategieën en werkvormen die effectief zijn voor het leren van leerlingen.	• minstens de volgende algemene didactische principes:
	  • voorkennis activeren
	  • leerdoel expliciteren
	  • verbaal en non-verbaal combineren
	  • modelen
	  • scaffolden
	  • actieve verwerking
	  • controle van begrip
	  • feedback geven
	  • zelfregulerend leren aanleren en stimuleren
	  • verhalen vertellen
	  • onderzoekend handelen
	• minstens de volgende leerstrategieën:
	  • herhalen en gespreid oefenen
	  • herhalen en actief ophalen uit geheugen
	  • herhalen en afwisseling in oefentypes
	• het belang van automatiseren.
	• het belang van het benutten van taalkansen in alle lessen, gebruikmakend van de hefbomen voor effectief taalonderwijs
	• minstens de volgende werkvormen:
	  • directe instructie

	• thematisch werken • coöperatief leren • interactief voorlezen
effectief onderwijzen	

D3 De leraar plant een reeks van leeractiviteiten die opbouwt naar het bereiken van specifieke doelen van het leerplan.	• het ontwerpen van een reeks leeractiviteiten met duidelijke inhoudelijke doelen die afgestemd zijn op de beginsituatie van leerlingen
	• stappen/aandachtspunten in het ontwikkelen van een effectieve reeks leeractiviteiten:
	  • kennen van de beginsituatie van leerlingen
	  • aanpassen van de reeks leeractiviteiten aan de beginsituatie van leerlingen
	  • bepalen van inhoudelijke leerdoelen
	  • logisch opbouwen van de leeractiviteiten naar de leerdoelen toe
	  • evalueren tijdens en na afloop van een reeks leeractiviteiten
	  • achterwaarts curriculumontwerp ('backwards design')
	  • het belang van grote ideeën
	• het belang van logische opbouw en herhaling zodat leerlingen kennis verdiepen en uitbreiden
	• het belang van het verbinden van kennis aan vaardigheden binnen een reeks van leeractiviteiten
	• het belang van samenhang tussen curriculum, didactiek, pedagogiek en observatie/evaluatie

D4 De leraar ontwerpt een doelgerichte leeractiviteit in een reeks op basis van algemene didactische principes en leerstrategieën.	• het belang van constructive alignment • het belang van differentiatie en de verschillende vormen daarvan (convergent en divergent)
D5 De leraar past effectieve didactische principes doelgericht en beredeneerd toe in het lager onderwijs.	Zie D2.

D6 De leraar past in leeractiviteiten effectieve vakdidactische en geïntegreerde aanpakken, strategieën en werkvormen toe die afgestemd zijn op de inhoud, de inhoudsstructuur, de epistemologie van de vakdiscipline en op de beginsituatie van leerlingen.	
D7 De leraar stimuleert de ontwikkeling van executieve functies en zelfregulerende vaardigheden bij leerlingen.	
effect van onderwijs evalueren	

D8 De leraar gebruikt en ontwikkelt observatie- en evaluatiemethodieken doelgericht en kwaliteitsvol, zowel formatief als summatief, om zicht te krijgen op het leer- en ontwikkelproces van leerlingen en om de didactische aanpak bij te sturen.	• doelgerichte en herhaalde observatie en evaluatie en bijbehorende rapportering
	• functies van evaluatie: formatief en summatief
	• het ontwikkelen van doelgerichte toetsen
	• het afnemen van een gestandaardiseerde test
	• effectieve interventies, waaronder:
	  • remediëren na afloop van de leeractiviteit
	  • preteachen bij een volgende leeractiviteit
	  • peertutoring

D9 De leraar geeft gerichte feedback en zet effectieve interventies voor, tijdens en na de leeractiviteit doelgericht in om het leer- en ontwikkelproces van leerlingen bij te sturen en te versterken.	• effectieve verwerking en monitoring van het leerproces tijdens de leeractiviteit • effectieve feedback die aangepast is aan de beginsituatie van de leerlingen tijdens en na de leeractiviteit, waaronder feedback op inhoud, proces, zelfregulatie • kritisch nadenken over de rol van huiswerk en huiswerk doelgericht toepassen in het kader van de eigen onderwijspraktijk

4. Pedagogische basisbekwaamheden

kennis over pedagogiek (opvoeden, ontwikkeling en vorming)	

P1 De leraar kent pedagogische theorieën, wijsgerige-historische kaders en opvattingen over opvoeding en onderwijs.	• motivatietheorieën
	• hechting
	• kennis over verschillende opvoedstijlen
	• de ontwikkeling van verschillende onderwijsconcepten:
	  • conventioneel onderwijs
	  • methodeonderwijs
	• opvattingen over het doel van onderwijs

P2 De leraar weet wat een goede relatie met leerlingen inhoudt en dat die relatie ontwikkelbaar en asymmetrisch is.	de kenmerken van de theorie van interpersoonlijke relatie
P3 De leraar kent het ontwikkelingsverloop en alle ontwikkelingsgebieden van kinderen van 2,5 tot 14 jaar.	• Kinderen vertonen een non-lineair ontwikkelingsverloop met plotse faseovergangen (sprongen) en regressie. • Het tempo waarin die ontwikkeling plaatsvindt, kan verschillen tussen kinderen. • kennis van leer- en ontwikkelingsproblemen

P4 De leraar kent de rol van een constructieve samenwerking met ouders en andere opvoedingspartners.	• Het belang van:
	  • formele en informele oudercommunicatie, positieve dialoog over leren en ontwikkeling
	  • wederzijds vertrouwen
	  • deontologie, ethiek en discretie in omgang met ouders
	  • ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie, partnerschap in functie van leren en welbevinden
	  • drempels voor ouderbetrokkenheid

pedagogisch handelen	

P5 De leraar creëert een positief, veilig en stimulerend klasklimaat.	• met aandacht voor:
	  • leerling-leerlingrelaties, waaronder preventie van en interventie bij pesten
	  • asymmetrische leerkracht-leerlingrelatie
	  • groepsdynamische processen
	  • relaties opbouwen in diverse context: diversiteitsresponsief lesgeven
	  • gevoel van verbondenheid

P6 De leraar creëert een inclusieve leeromgeving waar iedereen tot leren komt.	• De leraar houdt daarbij rekening met:
	  • een inclusieve benadering van diversiteit
	  • de ontwikkeling van leerlingen die opgroeien in schaarste en kwetsbare contexten
	  • het continuüm van zorg
	  • gelijke onderwijskansen
	  • handelingsgericht werken
	  • de invloed van het eigen referentiekader op interacties met leerlingen met verschillende achtergronden
	  • mogelijke verschillen tussen de thuis- en schoolcultuur.

klasmanagement	

P7 De leraar weet wat klasmanagement omvat, kent het belang ervan voor het leren en herkent verschillende processen die bijdragen aan een adequaat klasmanagement.	• het belang van een effectief samenspel tussen:
	  • proactief klasmanagement
	  • reactief klasmanagement
	  • het klas- en schoolniveau
	• het belang van het begrijpen van bepaald gedrag om adequaat en doelgericht te handelen

P8 De leraar hanteert duidelijke regels en routines en richt de klas en de leertijd doelgericht en efficiënt in.	• het belang van het expliciet aanleren en consequent toepassen van duidelijke regels en routines in de klas en in de bredere schoolcontext • de invloed van routines op onder andere taakgerichtheid en de cognitieve belasting van leerlingen • strategieën om gedragsroutines te integreren • de rol van duidelijke regels en routines in het maximaliseren van leertijd • het belang van klasschikking op de betrokkenheid en het leren van leerlingen • de afstemming van de klasschikking op de instructie- en werkvorm

P9 De leraar reageert adequaat en proportioneel op gedrag van leerlingen.	• adequate en proportionele reactie:
	  • het belang van het bekrachtigen van gewenst gedrag
	  • strategieën om proportioneel te reageren
	• vormen van gedragscontrole:
	  • externe gedragscontrole
	  • interne gedragscontrole
	  • interpersoonlijke benadering

	• het belang van een schoolbrede aanpak en de consequente toepassing ervan

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de basisbekwaamheden van de pas afgestudeerde leraren in het kleuter- en lager onderwijs en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de basiscompetenties van de leraren.

Brussel, … (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR